

PATVIRTINTA
Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos
2024 m. vasario 29 d. sprendimu Nr. T11-47

**KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2023 M. ATASKAITA**

Parengė:

Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos specialistė
Monika Steponkienė

Turinys

ĮVADAS	1
I SKYRIUS	2
KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ DEMOGRAFINIAI, SOCIOEKONOMINIAI, MIRTINGUMO IR LIGOTUMO POKYČIAI	2
1.1. Gyventojų demografija	2
1.2. Gyventojų socioekonominiai veiksniai	4
1.3. Gyventojų mirtingumas	4
1.4. Gyventojų ligotumas	8
II SKYRIUS	10
BENDROJI DALIS	10
2.1. Savivaldybės gyventojų sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis	10
III SKYRIUS	15
SPECIALIOJI DALIS	15
3.1. Savivaldybės prioritetinių problemų analizė	15
3.2. Savižudybių skaičius / standartizuotas mirtingumas nuo tyčinio savęs žalojimo 100 000 gyventojų (X60- X84)	15
3.2. Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyventojų	18
3.3. 6-14 m. vaikų dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.)	19
IV SKYRIUS	21
APIBENDRINANČIOS IŠVADOS	21
REKOMENDACIJOS	22

IVADAS

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje. Visuomenės sveikatos stebėseną Klaipėdos rajono savivaldybėje vykdoma remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pagal įsakymo 8.2 punktą, savivaldybių visuomenės sveikatos biurai kasmet rengia savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos projektą. Ataskaitoje pateikiami rodikliai atspindi kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategijos (toliau – Strategija), patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio d. 26 sprendimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos patvirtinimo“, numatyti tikslai ir uždaviniai.

Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2023 m. ataskaitos tikslas yra pateikti pagrindinius Klaipėdos rajono gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritetas kryptis Klaipėdos rajono plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitoje pateikti 2023 m. gyventojų demografinę būklę ir 2022 m. visuomenės sveikatos būklę atspindintys rodikliai savivaldybėje.

Analizuojant rodiklius ir jų tendencijas, svarbu atkreipti dėmesį į 2020 m. prasidėjusią valstybės lygio ekstremalią situaciją visoje šalyje dėl koronaviruso ligos (toliau – COVID-19 ligos) plitimo grėsmės.

Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

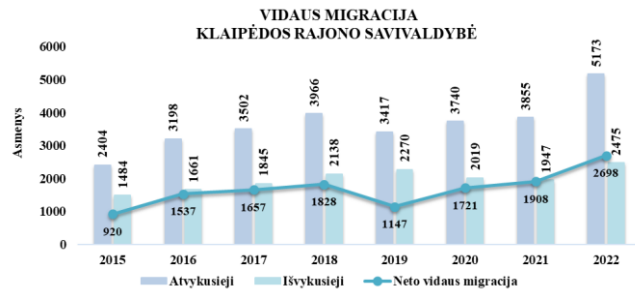
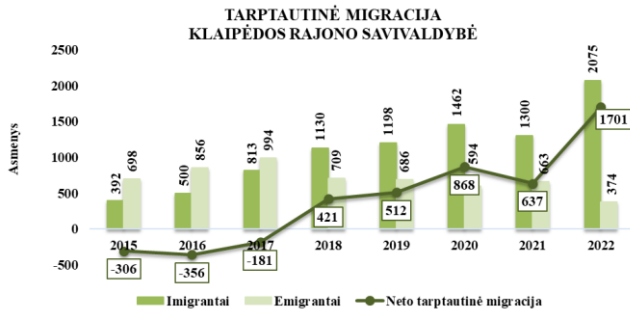
1. Valstybės duomenų agentūros rodiklių duomenų baze;
2. Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registru;
3. Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema;
4. Traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos informacinė sistema (IS).

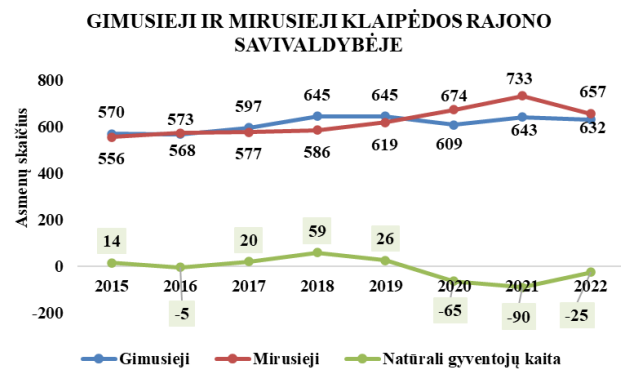
2022 m., lyginant su 2021 m., **imigrantų padaugėjo 775 asmenimis, o emigrantų sumažėjo 289 asmenimis.** Nuo 2019 m. atvykstančiųjų gyventi į Klaipėdos rajoną iš kitų savivaldybių tolygiai daugėja. 2022 m., lyginant su 2021 m., išvykstančiųjų padaugėjo 528 asmenimis.

2022 m. teigiama neto tarptautinė migracija: 2075 asmenys imigravo, o emigravo 374 asmenys.

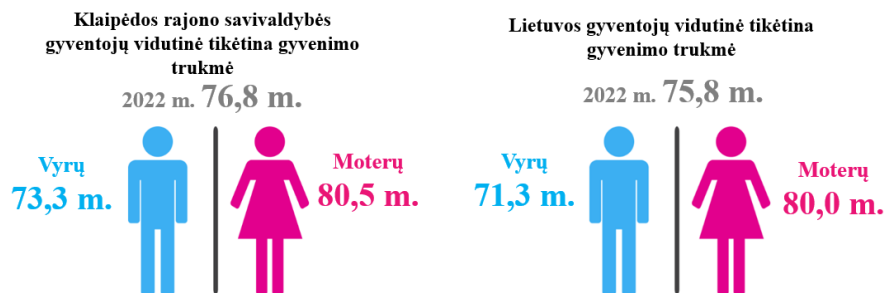
2022 m. teigiama neto vidaus migracija: 5173 asmenys atvyko, o išvyko 2475 asmenys.

Nuo 2020 m. Klaipėdos rajone stebima **neigiama natūrali gyventojų kaita.** 2022 m., palyginti su 2021 m., gimusių sumažėjo 11 asmenų, o mirusių – 76 asmenimis. 2022 m. gimė 632 ir mirė 657. 2020 m. dėl COVID-19 ligos mirė 39 Klaipėdos rajono gyventojai, 2021 m. – 100, 2022 m. – 29.

Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė – tai pagrindinis gyventojų sveikatos rodiklis, kuris parodo bendrą rizikos veiksnių poveikį, ligų paplitimą, intervencijų bei gydymo veiksmingumą¹.

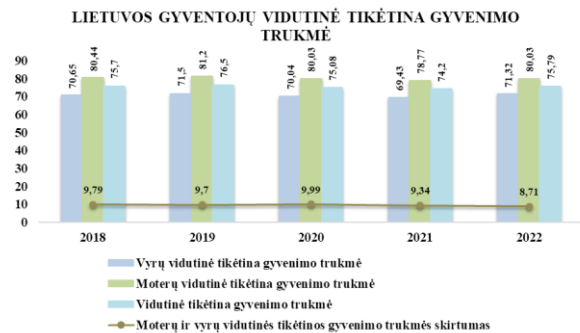
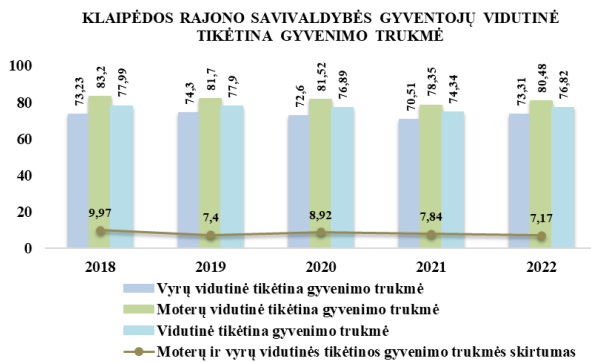

Klaipėdos rajono savivaldybė pagal vidutinę tikėtina gyvenimo trukmę patenka į Lietuvos vidurkį. 2022 m. Klaipėdos rajono gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė siekia 76,8 metus, Lietuvos – 75,8 metai. 2022 m., lyginant su 2021 m., Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė pailgėjo nuo 74,3 iki 76,8 metų, Lietuvos – nuo 74,2 iki 75,8 metų. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės moterų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė siekia 80,5 metus, Lietuvos – 80,0 metus.

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro skaičiavimai.

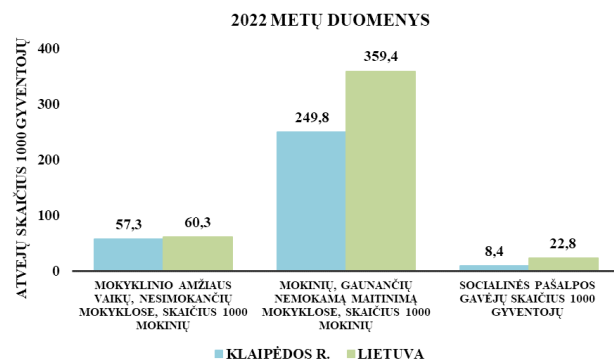
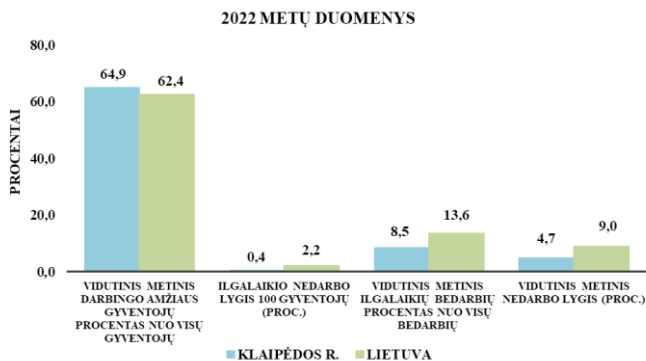
¹ Petrauskaitė, I. ir Želviene A. (2019). Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo metodinės rekomendacijos. Vilnius: Higienos institutas.

2022 m., lyginant su 2021 m., Klaipėdos rajono savivaldybės moterų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė pailgėjo nuo 78,4 iki 80,5 metų, Lietuvos – nuo 78,8 iki 80,0 metų. 2022 m., lyginant su 2021 m., Klaipėdos rajono savivaldybės vyrų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė pailgėjo nuo 70,5 iki 73,3 metų, Lietuvos – nuo 69,4 iki 71,3 metų. 2022 m., lyginant su 2020 m., skirtumas tarp Klaipėdos rajono savivaldybės moterų ir vyrų vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės sumažėjo nuo 8,9 iki 7,2 metų, Lietuvos – nuo 9,99 iki 8,7 metų.

1.2. Gyventojų socioekonominiai veiksniai

Pagal žemiau pateiktus socioekonominius rodiklius Klaipėdos rajono savivaldybė yra geresnėje situacijoje nei Lietuvos vidurkis. Klaipėdos rajono savivaldybės rodiklių: ilgalaikio nedarbo lygis 100 gyventojų (proc.), vidutinis metinis nedarbo lygis (proc.), tendencija pastariesiems penkeriems metams yra nekintanti. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyventojų rodiklio tendencija pastariesiems penkeriems metams yra mažėjanti.

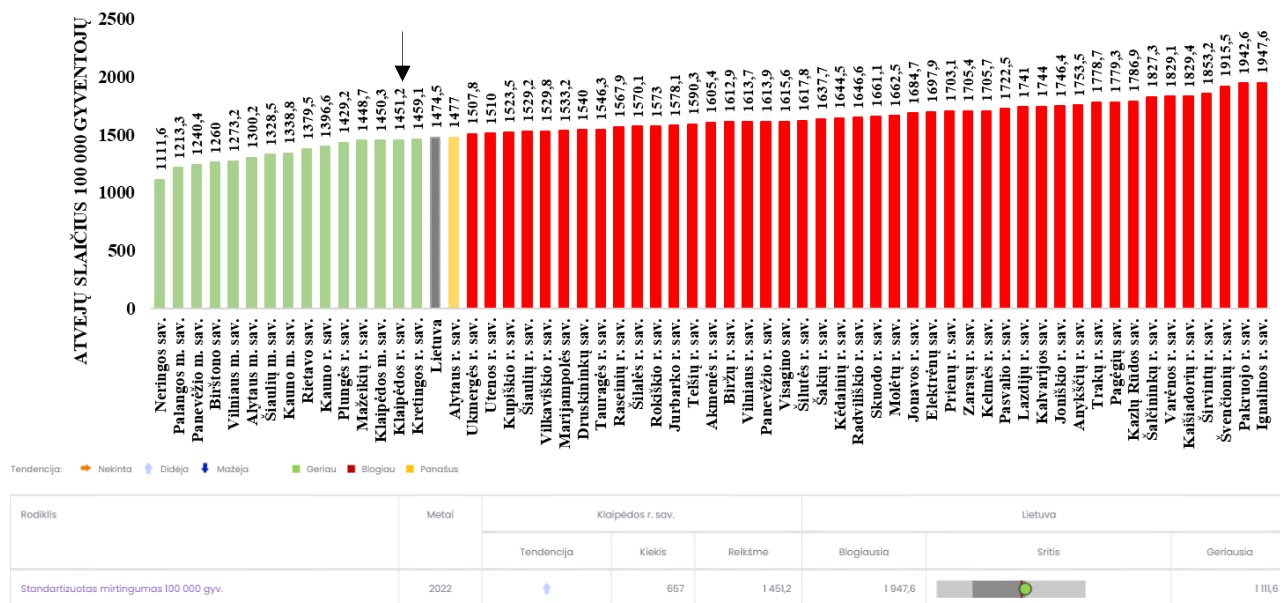
1.3. Gyventojų mirtingumas

Klaipėdos rajono savivaldybė pagal standartizuotą mirtingumą 100 000 gyventojų patenka į 47 vietą tarp 60 savivaldybių (1451,2 atvejai 100 000 gyv.), mažiausias mirtingumas – Neringos savivaldybėje (1111,6 atvejai 100 000 gyventojų).

Klaipėdos rajono gyventojų standartizuotas mirtingumas yra mažesnis nei Lietuvos gyventojų. Rodiklio tendencija pastariesiems penkeriems metams – tiek Klaipėdos rajono, tiek Lietuvos gyventojų standartizuotas mirtingumas didėja, tačiau analizuojant vienų metų pokytį, tiek Klaipėdos rajono, tiek Lietuvos gyventojų standartizuotas mirtingumas sumažėjo. 2022 m. užregistruotos 657 Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų mirtys ir lyginant su 2021 m., nustatyta 76 mirtimis mažiau.

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro skaičiavimai.

Standartizuotas mirtingumas 100 000 gyventojų 2022 m. pagal savivaldybes

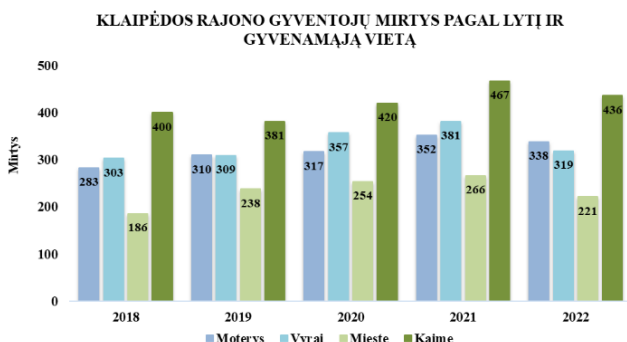
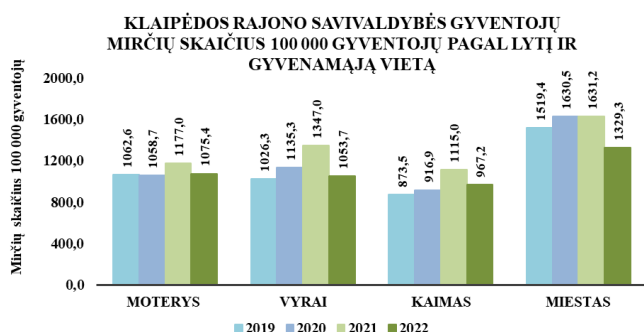

Tendencija: ↑ Nekinta ↓ Didėja ↓ Mažėja □ Geriau □ Blogiau □ Panašus

Rodiklis	Metas	Klaipėdos r. sav.			Lietuva	
		Tendencija	Kiekis	Reikšmė	Blogiausia	Geriausia
Standartizuotas mirtingumas 100 000 gyv.	2022	↑	657	1 451,2	1 947,6	1 111,6

Tiek moterų, tiek vyrų standartizuoto mirtingumo rodiklio tendencija pastariesiems penkeriems metams yra didėjanti. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės moterų standartizuotas mirtingumo 100 000 gyventojų rodiklis yra prastesnis nei Lietuvos, tačiau vyrų – geresnis. 2022 m. moterų mirtingumas didesnis nei vyrų, nors 2022 m. Klaipėdos rajono moterų ir vyrų struktūra panaši: 51,2 proc. ir 48,8 proc. 2022 m. užregistruotos Klaipėdos rajono savivaldybės 338 moterų ir 319 vyrų mirtys. Vertinant absoliučius skaičius, nuo 2020 m. iki 2021 m. vyrų mirčių įvyko daugiau nei moterų, tačiau 2022 m. moterų mirčių įvyko 19 daugiau nei vyrų. 2022 m., lyginant su 2021 m., moterų mirčių sumažėjo 14 mirčių, vyrų – 62 mirtimis mažiau.

Miesto gyventojų standartizuoto mirtingumo rodiklio tendencija pastariesiems penkeriems metams yra nekintanti, kaimo gyventojų – didėjanti. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės tiek miesto, tiek kaimo gyventojų standartizuotas mirtingumo 100 000 gyventojų rodiklis yra geresnis nei Lietuvos gyventojų. Klaipėdos rajono miesto gyventojų mirtingumas yra didesnis negu kaimo gyventojų, nors Klaipėdos rajono kaimo gyventojai sudaro didesnę gyventojų dalį nei miesto gyventojai: 2022 m. 72,6 proc. ir 27,4 proc. 2022 m. užregistruotos Klaipėdos rajono savivaldybės 221 miesto ir 436 kaimo gyventojų mirtys. 2022 m., lyginant su 2021 m., miesto gyventojų mirčių nustatyta 45 mirtimis mažiau, kaimo gyventojų – 31 mirtimi mažiau.

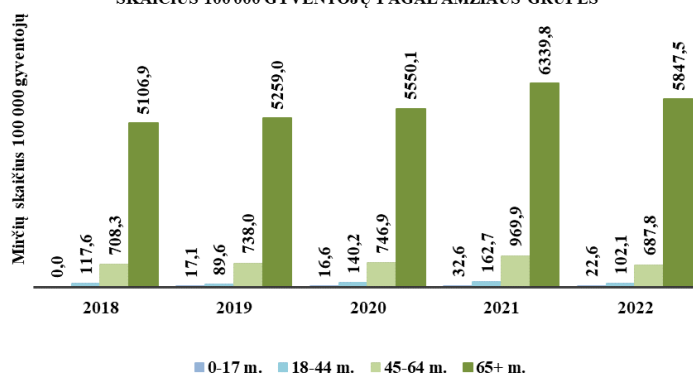

Šaltiniai: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema, Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas.

Analizuojant mirtingumą pagal amžiaus grupes, **daugiausia miršta vyresnio amžiaus asmenys t. y. 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenys.**

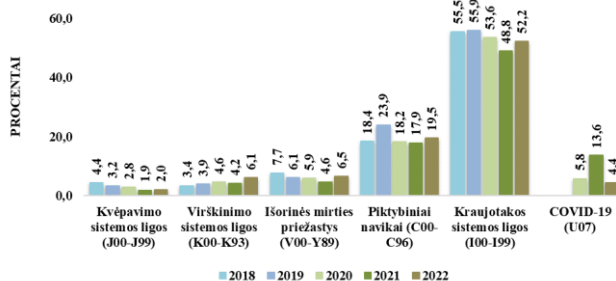
2022 m. užregistruotos 3 Klaipėdos rajono savivaldybės vaikų mirtys, 18-44 m. amžiaus asmenų grupėje – 23 mirtys, 45-64 m. amžiaus grupėje – 118 mirčių, 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenų grupėje – 513 mirčių.

KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ MIRČIŲ SKAIČIUS 100 000 GYVENTOJŲ PAGAL AMŽIAUS GRUPES

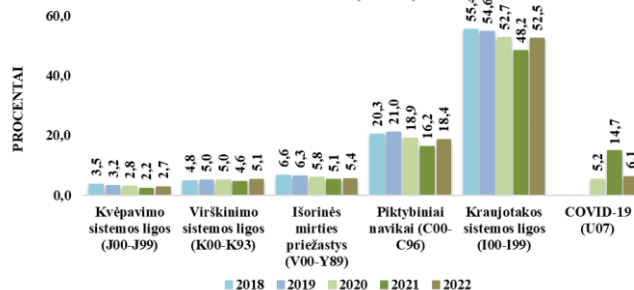

Pagrindinių mirčių struktūroje 1-oje vietoje Klaipėdos rajone, kaip ir Lietuvoje, yra kraujotakos sistemos ligos, o 2-oje vietoje – piktybiniai navikai. 2022 m. Klaipėdos rajono gyventojų mirtys nuo kraujotakos sistemos ligų sudarė 52,2 proc. visų mirčių (2021 m. – 48,8 proc.), piktybiniai navikai – 19,5 proc. (2021 m. – 17,9 proc.). Iki 2020 m. 3-oje vietoje mirčių struktūroje Klaipėdos rajone, kaip ir Lietuvoje, buvo išorinės mirties priežastys. 2020 m. Klaipėdos rajone 3-čia vieta mirčių struktūroje dalijosi išorinės mirties priežastys ir mirtys dėl COVID-19 ligos (5,9 proc. ir 5,8 proc.), Lietuvoje 2020 m. – išorinės mirties priežastys. 2021 m. 3-ioje vietoje mirčių struktūroje Klaipėdos rajone ir Lietuvoje buvo mirtys dėl COVID-19 ligos, kadangi mirčių skaičiumi dėl COVID-19 ligos pralenkė mirtis dėl išorinių priežasčių (Klaipėdos r. – 13,6 proc. ir 4,6 proc.). **2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybėje 3-ioje vietoje mirčių struktūroje – išorinės mirties priežastys (6,5 proc.), Lietuvoje – mirtys nuo COVID-19 ligos (6,1 proc.).**

KLAIPĖDOS RAJONO GYVENTOJŲ MIRTYS PAGAL PAGRINDINES PRIEŽASTIS (PROC.)

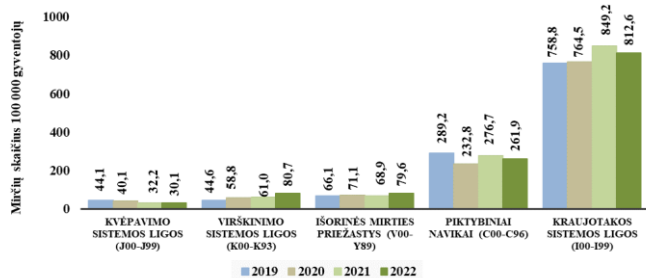

LIETUVOS GYVENTOJŲ MIRTYS PAGAL PAGRINDINES PRIEŽASTIS (PROC.)

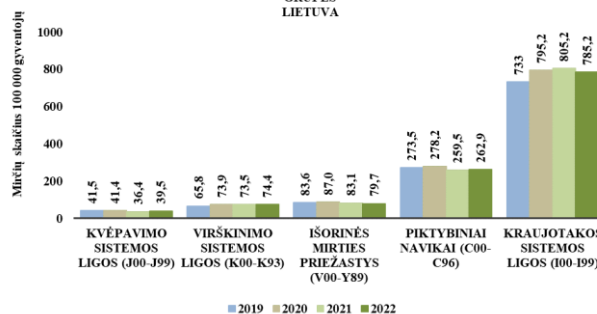

Klaipėdos rajono gyventojų standartizuotas mirtingumas nuo kvėpavimo sistemos ligų yra mažesnis negu Lietuvos vidurkis. Klaipėdos rajono gyventojų standartizuotas mirtingumas nuo virškinimo ir kraujotakos sistemos ligų yra didesnis nei Lietuvos vidurkis. Klaipėdos rajono gyventojų standartizuotas mirtingumas nuo išorinių mirties priežasčių ir piktybinių navikų atitinka Lietuvos vidurkį.

STANDARTIZUOTAS MIRTINGUMAS 100 000 GYVENTOJŲ PAGAL LIGŲ GRUPES KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖ

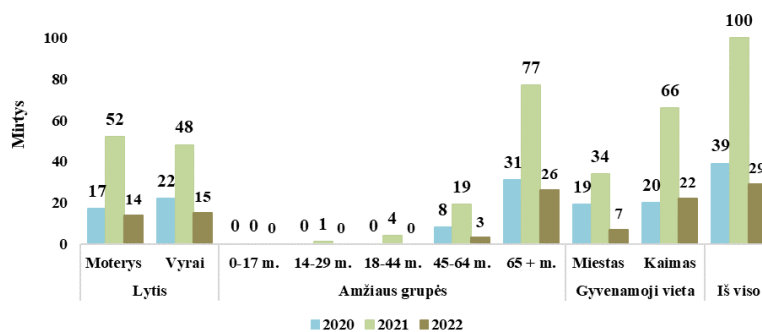
STANDARTIZUOTAS MIRTINGUMAS 100 000 GYVENTOJŲ PAGAL LIGŲ GRUPES LIETUVA

Šaltiniai: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema, Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas.

2022 m., lyginant su 2021 m., Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų mirčių dėl COVID-19 ligos sumažėjo: 2021 m. – 100 mirčių (13,6 proc. visų Klaipėdos r. sav. gyventojų mirčių), 2022 m. – 29 mirtys (4,4 proc. visų Klaipėdos r. sav. gyventojų mirčių). Analizuojant pagal lytį, 2022 m. įvyko 14 moterų mirčių dėl COVID-19 ligos (2021 m. – 52 mirtys), vyrų – 15 mirčių (2021 m. – 48 mirtys). Analizuojant pagal amžiaus grupes, 2022 m. mirčių dėl COVID-19 ligos užregistruota nuo 45 m. amžiaus: 45-64 m. amžiaus asmenų grupėje – 3 mirtys, 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenų grupėje – 26 mirtys. Analizuojant pagal gyvenamąją vietą, 2022 m. užregistruotos 7 miesto gyventojų mirtys (2021 m. – 34 mirtys) ir 22 kaimo gyventojų mirtys (2021 m. – 66 mirtys).

KLAIPĖDOS RAJONO GYVENTOJŲ MIRTYS DĖL COVID-19 LIGOS

Išvengiamas mirtingumas – prevencinėmis priemonėmis išvengiamas mirtingumas bei mirtingumas nuo pagydomų ligų. *Prevencinėmis priemonėmis išvengiamas mirtingumas* – mirties priežastys, kurių galima išvengti taikant veiksmingas visuomenės sveikatos ir pirminės prevencijos intervencijas (t. y. prieš prasidedant ligoms, traumoms, siekiant sumažinti jų dažnumą). *Mirtingumas nuo pagydomų ligų* – mirties priežastys, kurių galima išvengti savalaikiškėmis ir veiksmingomis sveikatos priežiūros intervencijomis, įskaitant antrinę prevenciją ir gydymą (t. y. prasidėjus ligoms ir siekiant sumažinti mirties atvejus).² Išvengiamo mirtingumo rodiklis netiesiogiai parodo sveikatos priežiūros sistemos efektyvumą ir kokybę.³

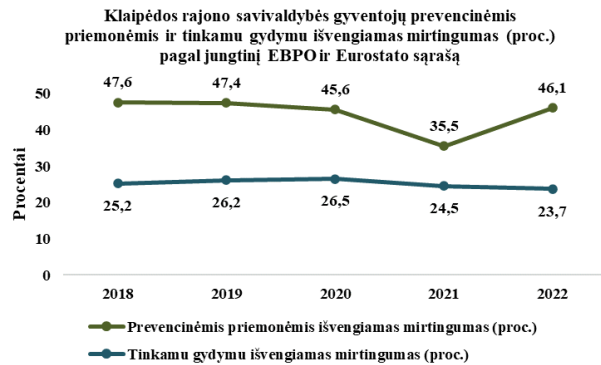
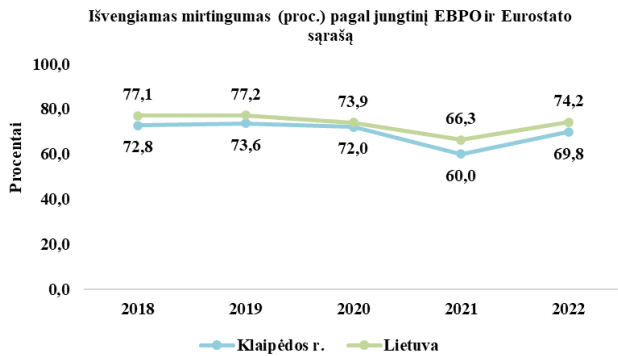
Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų išvengiamo mirtingumo rodiklis yra geresnis nei Lietuvos vidurkis. Klaipėdos rajono išvengiamo mirtingumo rodiklio tendencija pastaruosius penkerius metus yra mažėjanti, Lietuvos – nekinta. 2022 m., lyginant su 2021 m., tiek Klaipėdos rajono savivaldybės, tiek Lietuvos gyventojų išvengiamo mirtingumo procentas padidėjo. 2022 m. Klaipėdos rajono gyventojų išvengiamos mirtys sudarė 69,8 proc. visų Klaipėdos rajono gyventojų mirčių (187 išvengiamos mirtys), o Lietuvoje – 74,2 proc. visų mirčių sudaro išvengiamos mirtys (12830 išvengiamų mirčių).

Tiek Klaipėdos rajono savivaldybės, tiek Lietuvos gyventojų prevencinėmis priemonėmis išvengiamas mirtingumas yra didesnis negu tinkamu gydymu išvengiamas mirtingumas. Prevencinėmis priemonėmis išvengiamo mirtingumo rodiklio tendencija pastariesiems penkeriems metams yra mažėjanti, o tinkamo gydymo – nekinta. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybė pagal prevencinėmis priemonėmis išvengiamą mirtingumą pralenkia Lietuvos vidurkį ir yra raudonoje zonoje. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų tinkamu gydymu išvengiamo mirtingumo rodiklis yra geresnis nei Lietuvos vidurkis. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų prevencinėmis priemonėmis išvengiamas mirtingumas sudarė 46,1 proc. visų mirčių (124 mirtys), o tinkamu gydymu išvengiamas mirtingumas – 23,7 proc. (64 mirtys). 2022 m., lyginant su 2021 m., Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų prevencinėmis priemonėmis išvengiamas mirtingumas padidėjo nuo 35,5 proc. iki 46,1 proc.

Šaltiniai: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema, Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas.

² Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos bei Europos Sąjungos statistikos tarnybos jungtinis išvengiamo mirtingumo ligų sąrašas. Prieiga per internetą: https://www.hi.lt/uploads/pdf/padaliniai/MPR2021/EBPO_Eurostato_jungt._sarajas_Pastaba.pdf

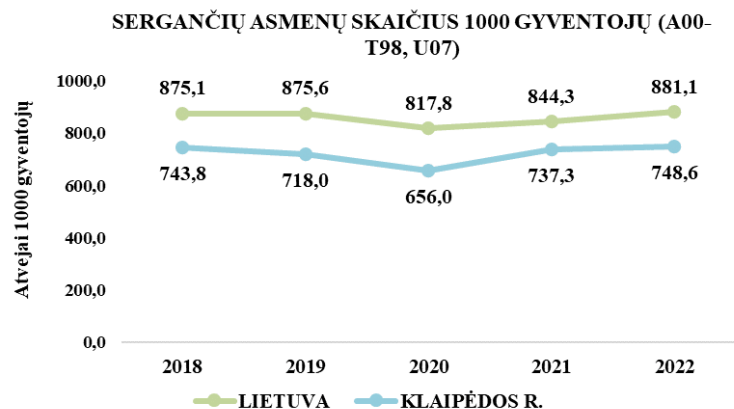
³ Petrauskaitė I., Želviėnė A. (2019). Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo metodinės rekomendacijos. Vilnius: Higienos institutas. Prieiga per internetą: https://www.hi.lt/uploads/pdf/leidiniai/Rekomendacijos/Savivaldybiu_ataskaitu_rasymas.pdf

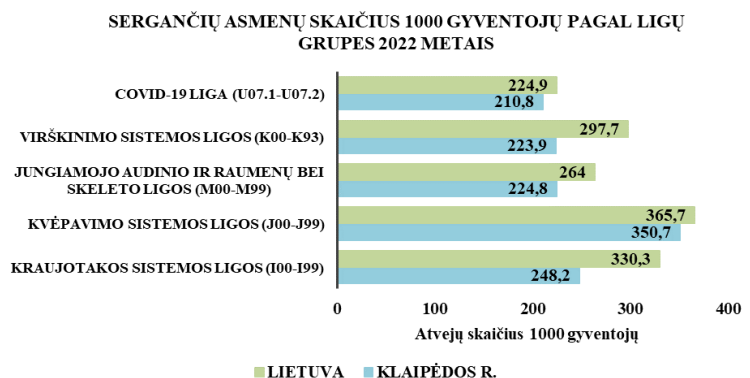
1.4. Gyventojų ligotumas

Sergantys asmenys (ligotumas) – asmenų, kuriems ambulatorinėse ar stacionarinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose yra užregistruota bent viena liga ar trauma iš atskirų ligų ar ligų grupių, skaičius (pagal TLK kodus)⁴.

Klaipėdos rajono gyventojų ligotumas 1000 gyventojų yra žemesnis negu Lietuvos vidurkis. 2022 m., lyginant su 2020 m., Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų ligotumas padidėjo nuo 656,0 iki 748,6 atvejų 1000 gyventojų, Lietuvoje – nuo 817,8 iki 881,1 atvejo 1000 gyventojų.

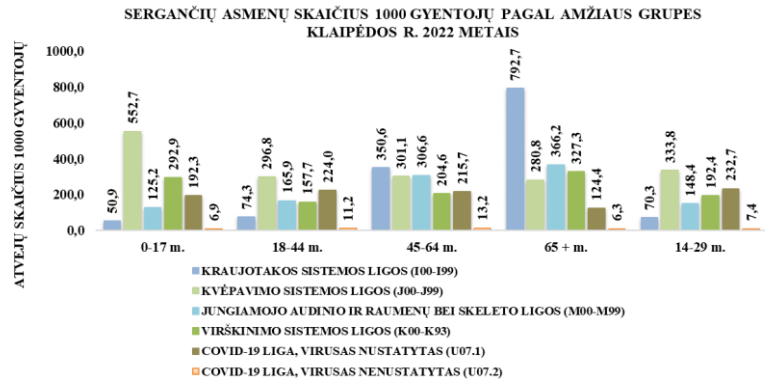
Klaipėdos rajono gyventojų ligotumas pagal labiausiai paplitusias ligų grupes yra mažesnis negu Lietuvos vidurkis. Daugiausia gyventojai serga kraujotakos ir kvėpavimo sistemos ligomis: 2022 m. ligotumas kraujotakos sistemos ligomis siekė 248,2 atvejus 1000 gyventojų, kvėpavimo sistemos ligomis – 350,7 atvejus 1000 gyventojų. 2022 m. tarp labiausiai paplitusių ligų, COVID-19 liga yra 5-oje vietoje.

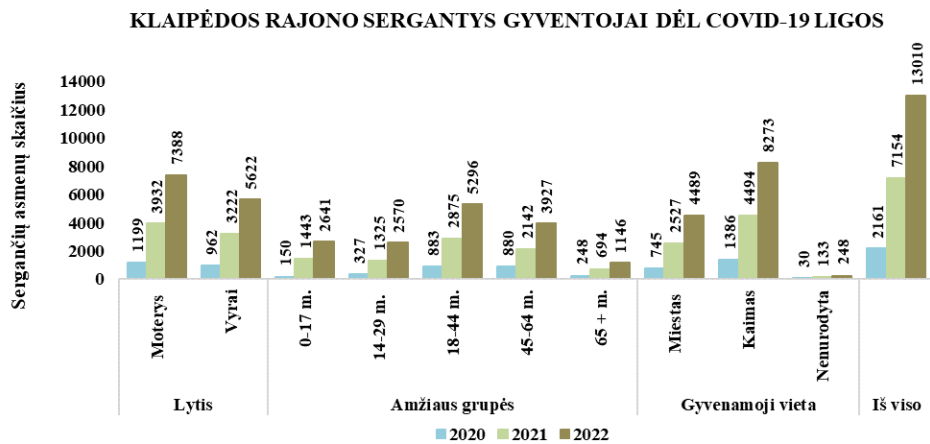
Šaltiniai: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema, Traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos informacinė sistema, Privalomojo sveikatos draudimo fondo informacinė sistema.

⁴ Šaltinis: Traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos informacinė sistema.

Vaikų amžiaus grupėje daugiausia sergama kvėpavimo sistemos ligomis, vyresnio amžiaus asmenų grupėje, t. y. 65 m. ir vyresni asmenys, daugiausia sergama kraujotakos sistemos ligomis.

Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų ligotumas COVID-19 liga didėja. 2022 m. 13010 Klaipėdos rajono gyventojų prasiugo COVID-19 liga (2020 m. – 2161, 2021 m. – 7154). Moterų COVID-19 ligos atvejų registruota daugiau nei vyrų. Analizuojant pagal amžiaus grupes, daugiausia sergančiųjų COVID-19 liga yra 18-44 m. amžiaus asmenų grupėje, bet ši gyventojų amžiaus grupė sudaro didžiausią gyventojų dalį (2023 m. pradž. 36,8 proc. visų Klaipėdos rajono gyventojų). Analizuojant pagal gyvenamąją vietą, kaimo gyventojų daugiau susirgimų COVID-19 liga nei miesto gyventojų, tačiau kaimo gyventojai 2023 m. pradžioje sudaro didžiąją gyventojų dalį, t. y. 73,5 proc. visų Klaipėdos rajono gyventojų.

Šaltiniai: Traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos informacinė sistema, Privalomojo sveikatos draudimo fondo informacinė sistema

II SKYRIUS BENDROJI DALIS

2.1. Savivaldybės gyventojų sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis

Strategijoje iškeltų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo savivaldybėse stebėsenai parengtas baigtinis pagrindinių rodiklių sąrašas, kurį sudaro 51 unifikuotas rodiklis, apibūdinantis strategijos siekinius. Rodikliai pateikti **2022 metų Klaipėdos r. sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilyje**.

2022 metų Klaipėdos r. sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilio lentelės stulpelių pavadinimų paaiškinimai:

savivaldybės reikšmės:

1) tendencija – skaičiuojama pastariesiems penkeriems metams nuo analizuojamų metų;

➔ Nekinta   ⬆ Didėja   ⬇ Mažėja

2) rodiklis – savivaldybės rodiklio reikšmė 2022 m.

- 12 rodiklių reikšmių, kai stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, žymimos **žalia spalva**;
- 12 rodiklių reikšmių, kai stebimas rodiklis rodo blogiausią situaciją, žymimos **raudona spalva**;
- likusios rodiklių reikšmės vertinamos kaip atitinkančios Lietuvos vidurkį, jos žymimos **geltona spalva**;

■ Geriau   ■ Blogiau   ■ Panašiai

3) kiekis – savivaldybės atvejų skaičius;

4) 3 metų vidurkis – savivaldybės 3 metų rodiklio reikšmės vidurkis;

5) santykis – savivaldybės 2022 m. rodiklio reikšmės santykis su Lietuvos 2022 m. rodiklio vidurkio reikšme;

Lietuvos reikšmės:

1) rodiklis – Lietuvos rodiklio reikšmė 2022 m.

2) blogiausia – blogiausia rodiklio reikšmė iš visų 60 savivaldybių;

3) sritis – savivaldybės rodiklio reikšmė lyginama su Lietuvos rodiklio reikšmės pasikliautinuoju intervalu ir, jei savivaldybės reikšmė patenka į Lietuvos pasikliautinų intervalų ribą, spalvinama **geltonai**;

- šviesiai pilka kairėje – 25 % savivaldybių, kurių rodiklių reikšmės blogiausios;
- tamsiai pilka viduryje – 50 % savivaldybių, kurių rodiklių reikšmės patenka į Lietuvos rodiklio reikšmės pasikliautinąjį intervalą;
- šviesiai pilka dešinėje – 25 % savivaldybių, kurių rodiklių reikšmės geriausios;

4) geriausia – geriausia rodiklio reikšmė iš visų 60 savivaldybių.

Sutrumpinimų paaiškinimai:

SMR – standartizuotas mirtingumas

Pastabos:

1. Rodiklis „socialinės rizikos šeimų skaičius 1 000 gyventojų“ ataskaitoje nebeteikiamas, nes nuo 2018 m. liepos 1 d. buvo panaikinta Socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaita ir šios apskaitos tvarka.
2. Analizuojant rodiklius ir jų tendencijas, svarbu atkreipti dėmesį į 2020 m. prasidėjusią valstybės lygio ekstremalią situaciją visoje šalyje dėl COVID-19 ligos plitimo grėsmės.

2022 METŲ KLAIPĖDOS R. SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės			
	Tendencija	Rodiklis	Kiekis	3 metų vidurkis	Santykis	Rodiklis	Blogiausia	Sritis	Geriausia
Strateginis tikslas									
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	➔	76,8	77	75,1	1,01	75,8	68,5		80,6
Išvengiamas mirtingumas proc. pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą	⬇	69,8	187	66,7	0,94	74,2	85,8		56,0
1 tikslas – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.									
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą									
Savižudybių skaičius (X60-X84) 100 000 gyventojų	⬆	22,7	14	19,9	1,22	18,6	48,8		6,7
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyventojų	⬆	23,4	14	20,9	1,30	18,0	47,0		6,4
Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų	⬆	32,4	20	19,9	0,83	39,2	75,6		0,0
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksleivių	➔	57,3	387	62,3	0,95	60,3	205,0		37,1
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	➔	0,4	159	0,9	0,18	2,2	7,0		0,4
Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyventojų	⬆	70,9	4374	5,2	3,92	18,1	-23,8		70,9
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu									
Mirtingumas nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyventojų	⬇	69,7	43	64,5	0,84	82,5	169,9		48,8
SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	➔	79,6	43	73,2	1,00	79,7	149,1		30,5
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, skaičius 1000 moksleivių	⬆	249,8	2161	210,1	0,70	359,4	629,4		174,7
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyventojų	⬇	8,4	521	10,0	0,37	22,8	75,4		3,4
Sergamumas tuberkuloze (A15-A19) 10 000 gyventojų	⬇	22,7	14	19,3	1,03	22,1	65,4		5,7
Sergamumas tuberkuloze (+ recidyvai) (A15-A19) 10 000 gyventojų	⬇	24,3	15	21,0	0,95	25,6	74,7		5,7
2 tikslas – sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.									
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą									
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, skaičius 10 000 gyventojų	➔	0,5	2	1,1	0,50	1,0	2,6		0,0

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės			
	Tendencija	Rodiklis	Kiekis	3 metų vidurkis	Santykis	Rodiklis	Blogiausia	Sritis	Geriausia
Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje skaičius 10 000 gyventojų	↓	129,9	114	131,9	0,97	134,2	188,0		74,7
Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyventojų	↑	66,4	256	55,2	0,98	68,1	127,2		28,8
Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyventojų	↓	31,9	197	26,1	0,96	33,2	62,6		0,0
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį									
Mirtingumas nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų	↑	3,2	2	5,0	0,78	4,1	22,4		0,0
SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų	↑	3,5	2	5,3	0,88	4,0	26,3		0,0
Mirtingumas nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyventojų	↑	19,4	12	12,1	1,18	16,4	45,1		0,0
SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyventojų	↑	22,2	12	15,7	1,40	15,9	38,3		0,0
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių									
Mirtingumas transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyventojų	↓	3,2	2	5,0	0,53	6,0	24,3		0,0
SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyventojų	↓	4,7	2	5,6	0,80	5,9	25,0		0,0
Pėsčiųjų mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyventojų	–	0,0	0	2,2	0,00	1,5	10,9		0,0
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyventojų	–	0,0	0	2,2	0,00	1,4	9,8		0,0
Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) skaičius 10 000 gyventojų	↓	4,5	28	4,7	0,92	4,9	12,5		1,4
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą									
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	↓	688,9	689	759,4	0,79	876,7	35618,6		33,0
Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams 2022 m.: Klaipėdos r. – 49,8 proc. (2021 m. – 48,3 proc.).									
Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams 2022 m.: Klaipėdos r. – 45,9 proc. (2021 m. – 43,7 proc.).									
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą									
3.1. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą									
Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyventojų	↑	1,6	1	2,2	0,40	4,0	30,7		0,0
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyventojų	↑	1,6	1	2,1	0,40	4,0	32,1		0,0

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės			
	Tendencija	Rodiklis	Kiekis	3 metų vidurkis	Santykis	Rodiklis	Blogiausia	Sritis	Geriausia
Mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyventojų	↓	3,2	2	7,7	0,14	22,8	53,8		0,0
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyventojų	↓	3,2	2	8,0	0,15	21,7	50,9		0,0
Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyventojų	↓	29,7	30	24,6	0,46	64,4	288,4	Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinėje sistemoje klaida, todėl atvaizdavimas nepateiktas, sprendžiama techninė problema.	0,0
Gyventojų skaičius, tenkantis 1 tabako licencijai	↑	275,5	61705	271,8	1,37	201,0	69,7		378,0
Gyventojų skaičius, tenkantis 1 alkoholio licencijai	↓	226,9	61705	227,2	1,32	171,5	37,0		350,5
3.2. Skatinti sveikatos mitybos įpročius									
Kūdikų, žindyčių išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	–	37,2	100	33,7	0,96	38,5	1,4	Savivaldybės rodiklio 2020 – 2022 m. duomenys neįtraukti į Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinę sistemą.	100
4 tikslas – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.									
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais									
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyventojų	↓	19,6	1198	16,4	1,09	18,0	34,8		11,8
Išvengiamų hospitalizacijų dėl cukrinio diabeto skaičius 18+ m. 1 000 gyventojų	↓	1,6	78	1,6	0,89	1,8	3,5		0,0
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą									
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	–	3,3	155	3,3	1,83	1,8	1,1	Savivaldybės rodiklio 2020 – 2022 m. duomenys neįtraukti į Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinę sistemą.	7,3
Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyventojų	–	3,7	23	3,5	0,48	7,7	3,1	Savivaldybės rodiklio 2020 – 2022 m. duomenys neįtraukti į Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinę sistemą.	15,1
Apsilankymų pas gydytojus skaičius 1 gydytojui	→	7,2	443301	6,8	0,77	9,3	6,5		12,1
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 10 000 gyventojų	↓	3,2	2	3,9	0,78	4,1	22,5		0,0
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyventojų	↓	1,6	1	2,8	0,55	2,9	15,1		0,0
Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyventojų	↓	0,3	2	0,4	0,14	2,2	4,6		0,0
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą									
Kūdikų mirtingumas 1000 gyvų gimusių	↑	4,7	3	4,2	1,57	3,0	31,6		0,0
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, %	→	84,1	380	90,0	0,98	86,2	66,7		100,0

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės			
	Tendencija	Rodiklis	Kiekis	3 metų vidurkis	Santykis	Rodiklis	Blogiausia	Sritis	Geriausia
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomieliito, <i>Haemophilus influenzae B</i> skiepavimo apimtys (3 dozės), %	➔	87,2	383	90,8	0,97	89,8	81,8		100,0
Vaikų (6–14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	⬇	5,5	340	4,4	0,49	11,2	2,0		39,8
Vaikų (7–17 m.), neturinčių ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	⬆	22,8	1093	20,7	0,97	23,6	7,2		34,4
Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 15–17 m. moterų	⬇	2,1	2	1,1	0,91	2,3	24,1		0,0
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę									
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyventojų	➔	555,9	343	585,8	0,70	794,7	1632,5		450,3
SMR nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyventojų	⬆	812,6	343	808,7	1,03	785,2	1153,4		606,5
Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyventojų	➔	207,4	128	210,7	0,74	279,0	503,3		150,1
SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyventojų	⬆	261,9	128	257,2	1,00	262,9	380,3		172,3
Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyventojų	⬇	98,9	61	110,3	0,52	191,9	605,9		96,3
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyventojų	⬇	140,6	61	145,7	0,75	188,5	493,8		92,3
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų	➔	54,0	333	50,1	0,56	96,6	156,7		32,5
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bęgyje dalyvavusi krūties vęžio programoje	⬆	41,7	3322	35,5	0,72	57,6	21,5		77,1
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų laikotarpiu dalyvavusi gimdos kaklelio programoje	⬇	37,3	5509	38,6	0,68	54,7	32,2		71,1
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų laikotarpiu dalyvavusi storosios žarnos vęžio programoje	➔	47,3	8294	40,7	0,84	56,1	37,8		68,4
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi širdies ir kraujagyslių ligų prevencinėje programoje	➔	41,4	5465	35,4	0,83	49,6	30,6		66,3

III SKYRIUS SPECIALIOJI DALIS

3.1. Savivaldybės prioritетinių problemų analizė

Remiantis 2022 metų Klaipėdos r. sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profiliu, buvo atrinkti 3 prioritетiniai rodikliai iš sąrašo:

1. savižudybių skaičius / standartizuotas mirtingumas nuo tyčinio savęs žalojimo 100 000 gyventojų (X60-X84);
2. šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyventojų;
3. 6-14 m. vaikų dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.).

Prioritetinių problemų pasirinkimo motyvai (metodika):

1. rodiklių reikšmės yra raudonojoje zonoje (žr. Klaipėdos r. sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilio srities stulpelį);
2. savivaldybės rodiklio reikšmės santykis su Lietuva yra didžiausias;
3. savivaldybės rodiklio pokyčio krypties tendencija blogėjanti.

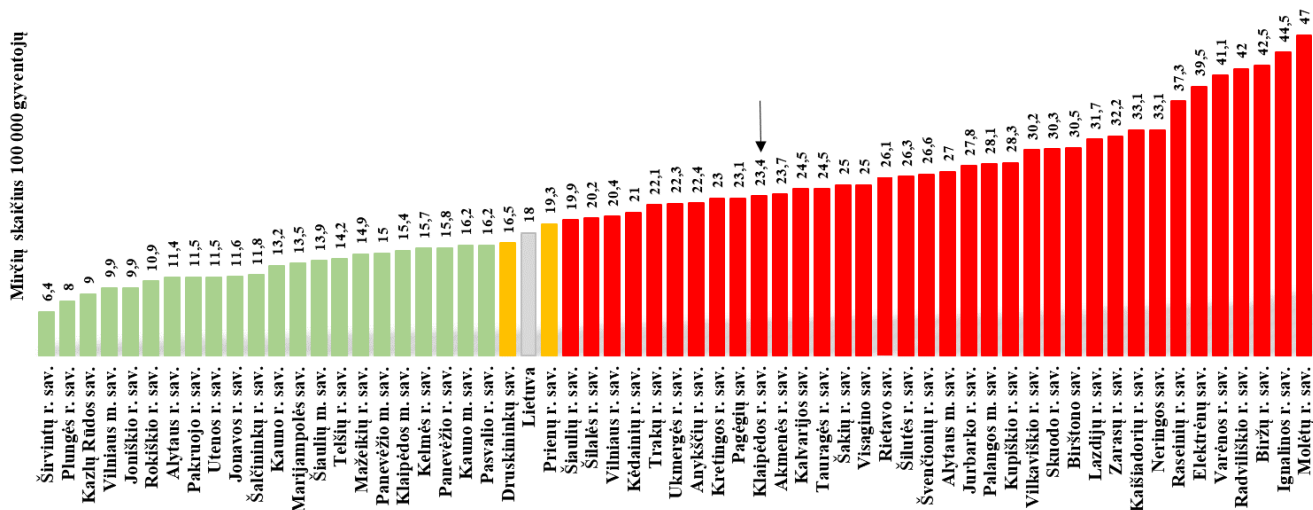
Į prioritетinių rodiklių sąrašą neįtraukti rodikliai, kurie buvo prioritетiniais Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2022 m. ataskaitoje, nes reikalingas laikas numatytų rekomendacijų įgyvendinimo poveikio vertinimui.

Sudarius Klaipėdos rajono probleminių visuomenės sveikatos rodiklių sąrašą, toliau atlikta detali analizė.

3.2. Savižudybių skaičius / standartizuotas mirtingumas nuo tyčinio savęs žalojimo 100 000 gyventojų (X60-X84)

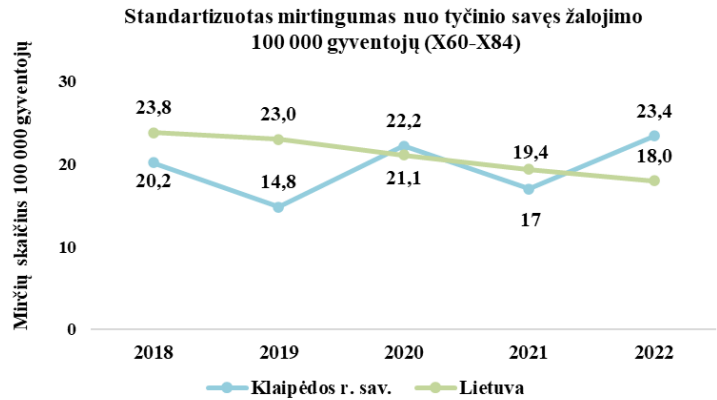
Klaipėdos rajono savivaldybė pagal standartizuoto mirtingumo nuo tyčinio savęs žalojimo 100 000 gyventojų rodiklį patenka į 27 vietą tarp 60 savivaldybių (23,4 atvejai 100 000 gyventojų) ir yra raudonojoje zonoje. 2022 m. visose savivaldybėse registruoti savižudybės atvejai. **Klaipėdos rajono savivaldybės savižudybių skaičiaus / standartizuoto mirtingumo nuo tyčinio savęs žalojimo 100 000 gyventojų rodiklių pokyčio tendencija – didėjanti, o Lietuvos – mažėja.**

Standartizuotas mirtingumas nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv. pagal savivaldybes 2022 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema.

2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės standartizuoto mirtingumo nuo tyčinio savęs žalojimo rodiklio reikšmė yra prastesnė nei Lietuvos vidurkis. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų savivaldybės standartizuoto mirtingumo nuo tyčinio savęs žalojimo rodiklis siekia 23,4 atvejus 100 000 gyventojų, Lietuvoje – 18,0 atvejų 100 000 gyventojų.

2022 m. užregistruota 14 Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų savižudybių, Lietuvoje – 527 savižudybės. Klaipėdos rajono savivaldybės **vyrų savižudybių įvyksta daugiau nei moterų**, nors moterų ir vyrų struktūra panaši: 2022 m. 51,2 proc. ir 48,8 proc. 2022 m. užregistruota 12 vyrų ir 2 moterų mirtys dėl savižudybių. **Moterų mirtingumo dėl savižudybių 100 000 gyventojų rodiklio tendencija yra mažėjanti, o vyrų – didėjanti.** Kaimo gyventojų savižudybių įvyksta daugiau nei miesto gyventojų, tačiau Klaipėdos rajono kaimo gyventojai sudaro didesnę gyventojų dalį nei miesto gyventojai: 2022 m. 72,6 proc. ir 27,4 proc. 2022 m. įvyko 11 kaimo ir 3 miesto gyventojų mirtys dėl savižudybių. **Miesto gyventojų mirtingumo dėl savižudybių 100 000 gyventojų rodiklio tendencija yra didėjanti, o kaimo gyventojų – nekintanti.** Analizuojant pagal amžiaus grupes, 2018-2022 m. laikotarpiu 1 savižudybės atvejis vaikų amžiaus grupėje užfiksuotas 2019 metais. 2022 m. užregistruoti 6 savižudybės atvejai 18-44 m. amžiaus asmenų grupėje, 5 mirtys – 45-64 m., 3 mirtys – 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenų grupėje. **18-44 m. amžiaus asmenų grupėje mirtingumo dėl savižudybių 100 000 gyventojų rodiklio tendencija yra didėjanti, o 45-64 m. ir 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenų grupėje – mažėjanti.**

Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų mirčių skaičius dėl savižudybių 100 000 gyventojų ir mirčių skaičius dėl savižudybių pagal lytį, gyvenamąją vietą, amžiaus grupes

	2018		2019		2020		2021		2022		Iš viso mirčių skaičius 2018-2022 m.	Rodiklio tendencija
	Mirčių skaičius 100 000 gyventojų	Mirčių skaičius	Mirčių skaičius 100 000 gyventojų	Mirčių skaičius	Mirčių skaičius 100 000 gyventojų	Mirčių skaičius	Mirčių skaičius 100 000 gyventojų	Mirčių skaičius	Mirčių skaičius 100 000 gyventojų	Mirčių skaičius		
Pagal lytį												
Moterys	7,0	2	3,4	1	3,3	1	0,0	0	6,4	2	6	↓
Vyrai	31,3	9	26,6	8	38,2	12	31,8	9	39,6	12	50	↑
Pagal gyvenamąją vietą												
Miestas	13,0	2	12,8	2	12,8	2	30,7	5	18,1	3	14	↑
Kaimas	21,5	9	16,1	7	24,0	11	9,6	4	24,4	11	42	→
Pagal amžiaus grupes												
0-17 m.	0,0	0	8,6	1	0,0	0	0,0	0	0,0	0	1	—
18-44 m.	14,7	3	14,2	3	27,1	6	33,5	7	26,7	6	25	↑
45-64 m.	23,8	4	22,9	4	22,1	4	0,0	0	29,1	5	17	↓
65 + m.	46,1	4	11,2	1	32,9	3	23,7	2	34,2	3	13	↓
Iš viso	19,2	11	15,2	9	21,2	13	15,5	9	22,7	14	56	

Tendencija: → Nekinta ↑ Didėja ↓ Mažėja

Daugiausia savižudybių įvyksta dėl tyčinių susižalojimų pasikariant, pasismaugiant ir uždūstant. 2022 m. užregistruota 12 tyčinių susižalojimų pasikariant, pasismaugiant ir uždūstant, 1 tyčinis susižalojimas šaunamojo ginklo šūviu ir sprogstamosiomis medžiagomis, 1 tyčinis susižalojimas aštriais daiktais.

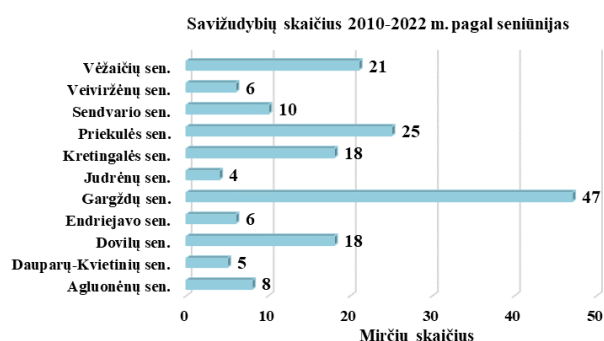
Šaltiniai: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema, Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas.

Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų savižudybės pagal mirties priežastis

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Iš viso
Tyčiniai susižalojimai (savižudybės) (X60-X84), iš jų:	20	13	8	16	12	12	11	9	13	9	14	137
Tyčinis apsinuodijimas medikamentais ir biologinėmis medžiagomis (X60-X64)	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	3
Tyčinis apsinuodijimas dujomis, garais ir tirpikliais (X66-X67)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Tyčinis apsinuodijimas pesticidais, chemikalais ir kenksmingomis medžiagomis (X68-X69)	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Tyčinis susižalojimas pasikariant, pasismaugiant ir uždūstant (X70)	16	13	8	13	12	12	10	8	10	8	12	122
Tyčinis susižalojimas šaunamojo ginklo šūviu ir sprogstamosiomis medžiagomis (X72-X75)	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4
Tyčinis susižalojimas aštriais daiktais (X78)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Tyčinis susižalojimas nušokus nuo aukštumos (X80)	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2

Klaipėdos rajono savivaldybės bandymų žudytis 100 000 gyventojų rodiklio tendencija yra didėjanti. 2022 m., lyginant su 2020 m., COVID-19 ligos plitimo laikotarpiu, bandymų žudytis skaičius padidėjo nuo 5 iki 20 atvejų.

2010-2022 m. laikotarpiu daugiausia savižudybės atvejų užregistruota Gargždų seniūnijoje, tačiau tai yra viena iš didžiausių seniūnijų pagal gyventojų skaičių (2023 m. sausį registruoti 15536 gyventojai). 2022 m. savižudybės atvejų neregistruota Endriejavo, Judrėnų ir Veiviržėnų seniūnijose. Endriejavo ir Veiviržėnų seniūnijose pastaruosius dvejus metus nebuvo registruota savižudybių.

Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų savižudybės pagal seniūnijas

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Iš viso
Agluonėnų sen.	0	1	0	2	2	1	0	1	0	0	0	0	1	8
Dauparų-Kvietinių sen.	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	5
Dovilų sen.	4	1	2	0	1	2	0	0	1	0	4	1	2	18
Endriejavo sen.	2	0	0	1	0	0	0	0	2	0	1	0	0	6
Gargždų sen.	7	3	7	3	0	3	7	4	1	2	2	5	3	47
Judrėnų sen.	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	4
Kretingalės sen.	4	1	2	1	2	3	0	0	2	2	0	0	1	18
Priekulės sen.	0	1	3	2	2	4	1	0	3	2	3	2	2	25
Sendvario sen.	0	1	0	1	1	0	0	3	1	1	0	0	2	10
Veiviržėnų sen.	0	2	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	6
Vėžaičių sen.	2	1	3	3	0	3	3	2	1	1	1	0	1	21
Iš viso pagal visas seniūnijas	19	12	20	13	8	16	12	12	11	9	13	9	14	168

Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras 2022 m. pravedė 3 bazinių savižudybių prevencijos mokymus, kuriuose dalyvavo 77 asmenys. 2022 m. buvo suteiktos 563,5 valandų individualios psichologų konsultacijos ir praversti 1308,5 valandų psichologų grupiniai užsiėmimai per metus. 2022 m. buvo praversti 8 užsiėmimai jaunimui psichinės sveikatos stiprinimo temomis, savižudybės, ir savižalos neigiamo poveikio sveikatai mažinimo temomis, kuriuose dalyvavo 145 asmenys. 2022 m. buvo suteiktos 274 individualios psichologo konsultacijos jaunimui. 2022 m. gerovės konsultantas suteikė 221 konsultaciją.

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas.

Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro vykdytos psichikos sveikatos stiprinimo veiklos

		2021	2022	2023	Pastabos:
Baziniai savižudybių prevencijos mokymai	Dalyvių skaičius	69	77	80	2023 m. duomenys iki spalio 31 d.
	Mokymų skaičius	6	3	7	2023 m. duomenys iki spalio 31 d.
Individualios psichologų konsultacijos (val.)		366	563,5	509	2023 m. duomenys iki spalio 1 d.
Psichologų vedami grupiniai užsiėmimai (val.)		805	1308,5	123	2023 m. duomenys iki spalio 1 d.
Interaktyvių užsiėmimų jaunimui psichinės sveikatos stiprinimo temomis, savižudybės, ir savižalos neigiamo poveikio sveikatai mažinimo temomis vykdymas - depresijos prevencijos vykdymas	Užsiėmimų skaičius	7	23	8	2023 m. duomenys iki spalio 1 d.
	Dalyvių skaičius	127	298	145	2023 m. duomenys iki spalio 1 d.
Individualios psichologų konsultacijos jaunimui (skaičius)		115	136	274	2023 m. duomenys iki spalio 1 d.
Gerovės konsultanto teikiamos paslaugos	Konsultacijas gavusių asmenų skaičius	N	51	107	2023 m. duomenys iki spalio 1 d.
	Konsultacijas baigusiu asmenų skaičius	N	18	28	2023 m. duomenys iki spalio 1 d.
	Įvykdytų konsultacijų skaičius	N	106	221	2023 m. duomenys iki spalio 1 d.

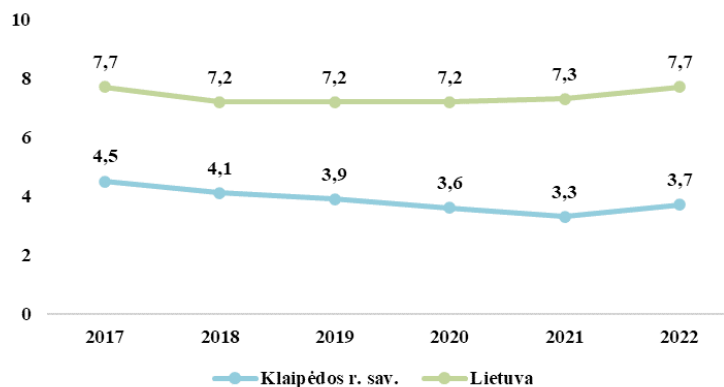
N - nėra duomenų, nes gerovės konsultanto paslaugos pradėtos teikti nuo 2022 m. birželio mėnesio.

3.2. Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyventojų

Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyventojų rodiklis plačiai taikomas vertinant sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir efektyvumą. Juo apibūdinamas personalo prieinamumas visoje šalyje ir jo pasiskirstymas.⁵

Klaipėdos rajono savivaldybė pagal šeimos gydytojų skaičiaus 10 000 gyventojų rodiklį atsilieka nuo Lietuvos vidurkio. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės rodiklis siekia 3,7 atvejus 10 000 gyventojų, Lietuvoje – 7,7 atvejai 10 000 gyventojų. 2022 m. mažiausias šeimos gydytojų skaičius tenkantis 10 000 gyventojų yra Visagino savivaldybėje (3,1 atvejais 10 000 gyventojų), didžiausias – Klaipėdos miesto savivaldybėje (15,1 atvejais 10 000 gyventojų).

Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyv.

Nuo 2011 m. pradžios Klaipėdos rajono savivaldybėje gyventojų tolygiai didėja, tačiau šeimos gydytojų taip sparčiai pritraukti į Klaipėdos rajono savivaldybę nepavyksta, atsižvelgiant į gyventojų skaičiaus augimą. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojus aptarnavo 23 šeimos gydytojai.

Praktikuojančių šeimos gydytojų skaičius

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Klaipėdos r. sav.	25	23	23	22	19	23
Lietuva	2170	2029	2017	2018	2043	2186

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema.

⁵ Petraitė G., Našlėnė Ž. 2023. Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo metodinės rekomendacijos. Prieiga per internetą: https://www.hi.lt/uploads/pdf/leidiniai/Rekomendacijos/2023/Salies_savivaldybiu_VSS_ataskaitu_rengimo_metodines_rekomendacijos.pdf

2022 m. 69,1 proc. gyventojų yra prisirašę prie Klaipėdos rajono pirminių ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų, 2021 m. – 71,9 proc. gyventojų. Trečdalis gyventojų yra prisirašę prie kitų savivaldybių pirminių ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų (šalia esantis Klaipėdos miestas).

Prisirašymas prie Klaipėdos rajono pirminių ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų

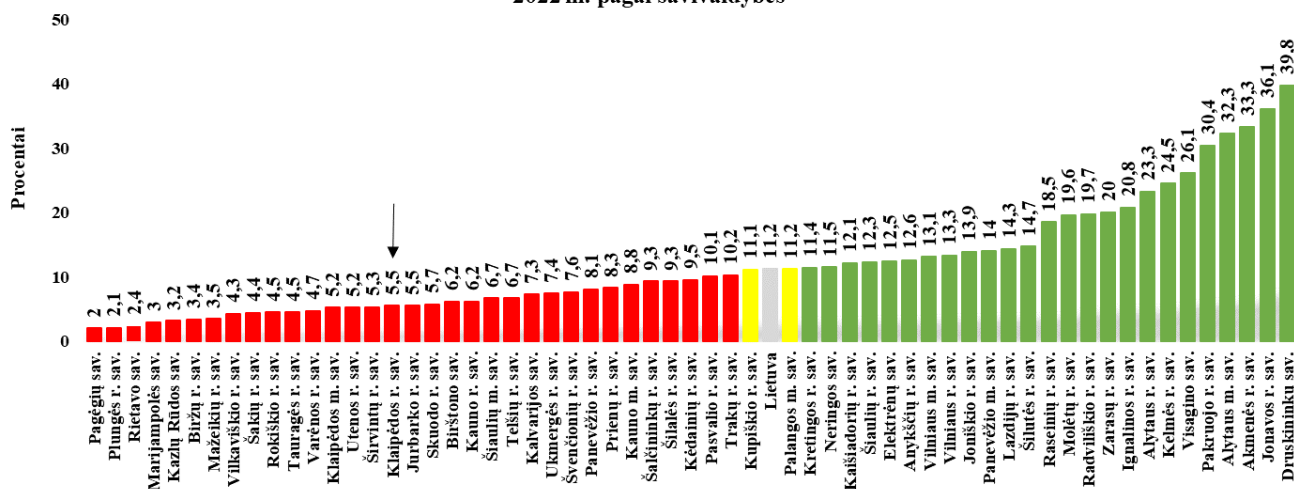
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vidutinis metinis gyventojų skaičius	53145	54047	55383	57285	59282	61386	58192	61704
Prisirašę prie Klaipėdos r. PAASPI	41208	41060	40484	40090	39589	37377	41844	42620
Prisirašę prie Klaipėdos r. PAASPI nuo visų gyventojų (proc.)	77,5	76,0	73,1	70,0	66,8	60,9	71,9	69,1

Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. liepos 5 d. sprendimas „Dėl Klaipėdos rajono savivaldybės trūkstamų gydytojų specialistų, gydytojų rezidentų, visuomenės sveikatos specialistų ir kitų sveikatos priežiūros specialistų skatinimo priemonių tvarkos aprašo patvirtinimo“. Klaipėdos rajono savivaldybėje numatytos skatinamosios priemonės, siekiant pritraukti asmens sveikatos priežiūros specialistus ir visuomenės sveikatos specialistus, jog būtų užtikrintas nenutrūkstamas asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimas, padidėtų teikiamų konsultacijų skaičius, sutrumpėtų patekimo pas specialistą laukimo laikas, būtų užtikrinta gydytojų specialistų ir visuomenės sveikatos specialistų konsultacinė pagalba. Numatytos skatinamosios priemonės: įsikūrimo išlaidų kompensacijos skyrimas, rezidentūros ar joms apmokėti paimtos paskolos kompensavimas, studijų ar joms apmokėti paimtos paskolos kompensavimas, finansinė išmoka poreikiams tenkinti, papildomas sveikatos draudimas.

3.3. 6-14 m. vaikų dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.)

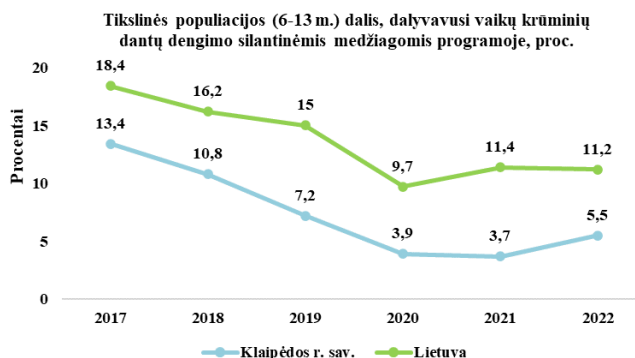
Klaipėdos rajono savivaldybė pagal 6-14 m. vaikų dalyvavimo dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.) rodiklį patenka į 45 vietą tarp 60 savivaldybių (5,5 atvejai proc.) ir yra raudonoje zonoje. Programos vykdymo apimtys didžiausios – Druskininkų savivaldybėje, o mažiausios – Pagėgių savivaldybėje. Tiek Klaipėdos rajono savivaldybės, tiek Lietuvos 6-14 m. vaikų dalyvavimo dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.) rodiklio pokyčio tendencija mažėjanti.

Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.) 2022 m. pagal savivaldybes

Šaltiniai: Klaipėdos teritorinė ligonių kasa, Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema.

Klaipėdos rajono savivaldybės vaikų dalyvavimo dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.) rodiklio reikšmė yra prastesnė nei Lietuvos vidurkis. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės vaikų dalyvavimo dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje rodiklis siekia 5,5 proc., Lietuvoje – 11,2 proc. 2022 m., lyginant su 2021 m., Klaipėdos rajono savivaldybės vaikų dalyvavimas silantavimo programoje padidėjo nuo 3,7 proc. iki 5,5 proc.

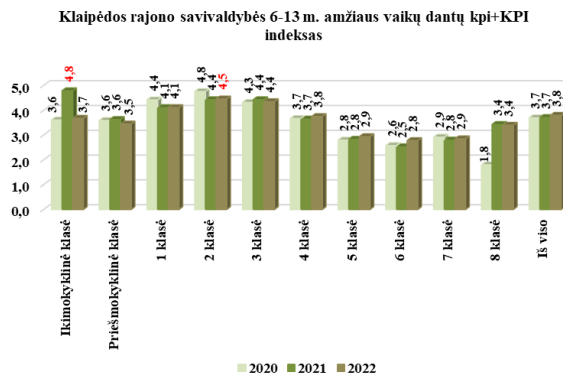
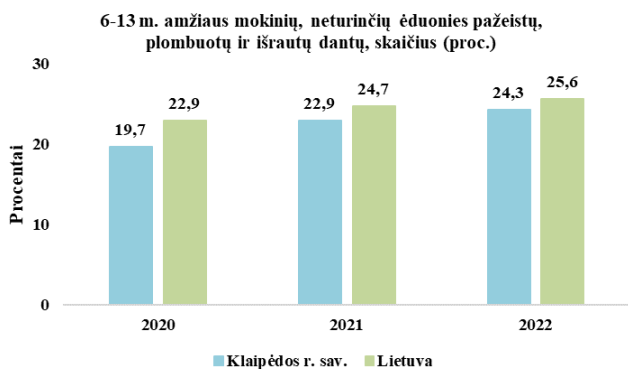
2022 m. 340 Klaipėdos rajono savivaldybės vaikų dalyvavo vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, Lietuvoje – 26472 vaikai.

Vaikų (6-13 m.) skaičius, dalyvavusių krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Klaipėdos r. sav.	698	574	394	218	215	340
Lietuva	39878	35366	33108	21810	26304	26472

Tiek Klaipėdos rajono savivaldybės, tiek Lietuvos 6-13 m. amžiaus vaikų dantų būklė gerėja. 2022 m. 25,3 proc. vaikų neturėjo ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, Lietuvoje – 25,6 proc.

Dantų kpi+KPI indeksas - dantų ęduonies intensyvumo rodiklis. Kuo rodiklio reikšmė mažesnė, tuo dantų būklė geresnė. 6-13 m. vaikų dantų kpi+KPI indeksas yra vidutinis, 2022 m. siekia 3,8. 2022 m. aukštas kpi+KPI indeksas yra 2 klasės mokinių dėl pažeistų ęduonies ir plombuotų pieninių dantų skaičiaus.

Pastaba: kpi+KPI indeksas - dantų ęduonies intensyvumo rodiklis. Kai kpi, KPI reikšmė mažesnė nei 1,2 – ęduonies intensyvumas apibūdinamas kaip labai žemas; nuo 1,2 iki 2,6 – žemas, nuo 2,7 iki 4,4 – vidutinis; nuo 4,5 iki 6,5 – aukštas, o kai rodiklis didesnis nei 6,5 – labai aukštas. Kuo reikšmė mažesnė, tuo dantų būklė geresnė.

Šaltiniai: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema, Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema.

IV SKYRIUS

APIBENDRINANČIOS IŠVADOS

1. Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų demografiniai pokyčiai ir sudėtis:

1.1. nuo 2011 m. pradžios Klaipėdos rajono savivaldybėje gyventojų tolygiai didėja;

1.2. vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal lytį panašus: 2023 m. pradžioje vyrai sudarė 49,3 proc. visų gyventojų, moterys – 50,7 proc.;

1.3. kaimo gyventojai sudaro tris ketvirtadalius visų gyventojų: 2023 m. pradžioje kaimo gyventojai sudarė – 73,5 proc. visų gyventojų, miesto gyventojai – 26,5 proc.;

1.4. vaikai sudaro didesnę gyventojų dalį nei 65 m. ir vyresnio amžiaus gyventojai;

1.5. 18-44 m. amžiaus asmenų grupėje daugiausia gyventojų: 2023 m. pradžioje vaikai sudarė 21,8 proc. visų gyventojų, 18-44 m. amžiaus gyventojai sudarė 36,8 proc., 45-64 m. asmenys sudarė 27,3 proc., 65 m. ir vyresni asmenys sudarė 14,1 proc.

2. Pagrindinių mirčių struktūros priežastys:

2.1. Klaipėdos rajone, kaip ir Lietuvoje, 1-oje vietoje mirčių struktūroje yra kraujotakos sistemos ligos, 2-oje vietoje piktybiniai navikai, 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybėje 3-ioje vietoje mirčių struktūroje – išorinės mirties priežastys, Lietuvoje – mirtys nuo COVID-19 ligos.

3. Atrinktos Klaipėdos rajono savivaldybės analizuotinos problemos:

3.1. savižudybių skaičius / standartizuotas mirtingumas nuo tyčinio savęs žalojimo 100 000 gyventojų (X60-X84). Klaipėdos rajono savivaldybės savižudybių skaičiaus / standartizuoto mirtingumo nuo tyčinio savęs žalojimo 100 000 gyventojų rodiklių pokyčio tendencija – didėjanti. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės standartizuoto mirtingumo nuo tyčinio savęs žalojimo rodiklio reikšmė yra prastesnė nei Lietuvos vidurkis. 2022 m. užregistruota 14 Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų savižudybių, 2021 m. – 9. Klaipėdos rajono savivaldybės vyrų savižudybių įvyksta daugiau nei moterų. Moterų mirtingumo dėl savižudybių 100 000 gyventojų rodiklio tendencija yra mažėjanti, o vyrų – didėjanti. Miesto gyventojų mirtingumo dėl savižudybių 100 000 gyventojų rodiklio tendencija yra didėjanti, o kaimo gyventojų – nekintanti. 18-44 m. amžiaus asmenų grupėje mirtingumo dėl savižudybių 100 000 gyventojų rodiklio tendencija yra didėjanti, o 45-64 m. ir 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenų grupėje – mažėjanti. Daugiausia savižudybių įvyksta dėl tyčinių susižalojimų pasikariant, pasismaugiant ir uždūstant.

3.2. šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyventojų. Klaipėdos rajono savivaldybė pagal šeimos gydytojų skaičiaus 10 000 gyventojų rodiklį atsilieka nuo Lietuvos vidurkio. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės rodiklis siekia 3,7 atvejus 10 000 gyventojų, Lietuvoje – 7,7 atvejai 10 000 gyventojų. 2022 m. 69,1 proc. gyventojų yra prisirašę prie Klaipėdos rajono pirminių ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų. Trečdalis gyventojų yra prisirašę prie kitų savivaldybių pirminių ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų (šalia esantis Klaipėdos miestas). 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojus aptarnavo 23 šeimos gydytojai.

3.3. 6-14 m. vaikų dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.). Klaipėdos rajono savivaldybės 6-14 m. vaikų dalyvavimo dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.) rodiklio pokyčio tendencija – mažėjanti. Klaipėdos rajono savivaldybės vaikų dalyvavimo dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje (proc.) rodiklio reikšmė yra prastesnė nei Lietuvos vidurkis. 2022 m. Klaipėdos rajono savivaldybės vaikų dalyvavimo dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje rodiklis siekia 5,5 proc., Lietuvoje – 11,2 proc. 2022 m. 340 Klaipėdos rajono savivaldybės vaikų dalyvavo vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje.

4. Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2022 m. ataskaitoje, patvirtintoje Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2023 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T11-41, numatytos rekomendacijos įgyvendinamos laipsniškai ir toliau jų poveikis gyventojų visuomenės sveikatos būklės pokyčiams bus vertinamas atliekant visuomenės sveikatos stebėseną.

REKOMENDACIJOS

Ataskaitos rekomendacijos orientuotos į prioritetines Klaipėdos rajono gyventojų problemas, stiprinant gyventojų psichikos sveikatą, gerinant sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę.

1. Siekiant mažinti savižudybių skaičių ir stiprinti gyventojų psichikos sveikatą, užtikrinant savižudybės grėsmę patiriantiems ir artimiesiems, išgyvenusiems artimoje aplinkoje savižudybę, pagalbą, skatinant tarpinstitucinį bendradarbiavimą:

siūloma Savivaldybės administracijai, Bendruomenės sveikatos tarybai:

- 1.1. inicijuoti savižudybių prevencijos programos plano parengimą Savivaldybėje;
- 1.2. inicijuoti savižudybių algoritmo parengimą Savivaldybėje;
- 1.3. inicijuoti savižudybių rizikos valdymo algoritmo koordinatoriaus pareigybės įsteigimą Savivaldybėje;

siūloma Savivaldybei pavaldžių įstaigų, privačių įstaigų, įmonių vadovams:

- 1.4. tobulinti specialistų kvalifikaciją įtraukiant į darbuotojų kvalifikacijos kėlimo programas šias temas, kurios nemokamai vykdomos Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro:
  - 1.4.1. baziniai savižudybių prevencijos mokymai įstaigoms;
  - 1.4.2. darbuotojų kompetencijų psichikos sveikatos srityje didinimo mokymai įstaigoms;

siūloma Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biurui:

- 1.5. ir toliau organizuoti bazinių savižudybių prevencijos mokymus savivaldybės gyventojams, įstaigoms;
- 1.6. ir toliau organizuoti darbuotojų kompetencijų psichikos sveikatos srityje didinimo mokymus įstaigoms;
- 1.7. ir toliau organizuoti psichologų konsultacijų teikimą, grupinių užsiėmimų gyventojams teikimą;
- 1.8. ir toliau teikti psichologines konsultacijas jaunimui;
- 1.9. ir toliau organizuoti interaktyvius užsiėmimus jaunimui psichinės sveikatos stiprinimo, savižudybės ir savižalos neigiamo poveikio sveikatai mažinimo temomis;
- 1.10. ir toliau teikti gerovės konsultanto paslaugas 18 m. ir vyresnio amžiaus asmenims, kuriems pasireiškia lengvi streso, nerimo, nemigos, depresijos bei psichologinės adaptacijos požymiai;

siūloma Savivaldybei ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovams nepriklausomai nuo jų pavaldumo:

- 1.11. viešai skelbti savo internetiniame puslapyje emocinės ir psichologinės pagalbos linijos kontaktus, kurie būtų lengvai pasiekiami gyventojui.

2. Siekiant, kad kuo daugiau gyventojų rinktųsi rajono asmens sveikatos priežiūros įstaigas, plėtojant sveikatos infrastruktūrą ir gerinant sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, prieinamumą ir į pacientą orientotą sveikatos priežiūrą:

siūloma Savivaldybės administracijai:

- 2.1. ir toliau vykdyti skatinamųjų priemonių planą, siekiant pritraukti sveikatos priežiūros specialistus į Klaipėdos rajoną (Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. liepos 5 d. sprendimas „Dėl Klaipėdos rajono savivaldybės trūkstamų gydytojų specialistų, gydytojų rezidentų, visuomenės sveikatos specialistų ir kitų sveikatos priežiūros specialistų skatinimo priemonių tvarkos aprašo patvirtinimo“);
- 2.2. įvertinti gydytojų teikiamų paslaugų kokybę ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo gyventojų atžvilgiu (tyrimo atlikimo ir analizės parengimo pirkimas).

3. Siekiant didinti informuotumą ir tėvų sveikatos raštingumą apie dantų silantavimo programą ir jos naudą:

siūloma asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovams nepriklausomai nuo jų pavaldumo:

3.1. numatyti galimybes, jog gydytojas odontologas, burnos higienistas profilaktinio patikrinimo metu vaikui galėtų padengti dantis silantais sutikus tėvui / mamai/ globėjui;
siūloma Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biurui:

3.2. informuoti tėvus informaciniais pranešimais, straipsniais per elektronines priemones apie:
1) vaikų burnos higienos įgūdžių formavimo svarbą 2) vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programos naudą;

3.3. organizuoti užsiėmimus vaikams apie burnos higienos svarbą.

siūloma asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovams nepriklausomai nuo jų pavaldumo, Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biurui:

3.4. parengti ir paskelbti įstaigų internetiniuose puslapiuose informacinius pranešimus / bukletus apie dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programą, jos naudą, prieinamumą rajone.

Rekomenduojama Savivaldybei pasirengti prioritetinių problemų gerinimui skirtų rekomendacijų įgyvendinimo planą, nusirodant už kiekvieną priemonę atsakingas institucijas ir vykdyti rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną.

Šaltiniai:

1. Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2021 m. balandžio 29 d. sprendimas Nr. 1-118 „Dėl Panevėžio miesto savižudybių prevencijos 2021–2025 metų programos patvirtinimo“.
2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. rugsėjo 9 d. įsakymas Nr. V-2008 „Dėl nacionalinio savižudybių prevencijos veiksmų 2023–2026 metų plano patvirtinimo“.
3. Vilniaus mieste – naujas ir svarbus žingsnis savižudybių rizikos valdyme. 2021 m. kovo 15 d. Prieiga per internetą: <https://www.vilniussveikiau.lt/vilniaus-mieste-naujas-ir-svarbus-zingsnis-savizudybiu-rizikos-valdyme/>
4. Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. liepos 5 d. sprendimas „Dėl Klaipėdos rajono savivaldybės trūkstamų gydytojų specialistų, gydytojų rezidentų, visuomenės sveikatos specialistų ir kitų sveikatos priežiūros specialistų skatinimo priemonių tvarkos aprašo patvirtinimo“.
5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. rugsėjo 16 d. įsakymas Nr. V-713 „Dėl Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis ir išlaidų kompensavimo iš privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto tvarkos aprašo patvirtinimo“ (suvestinė redakcija nuo 2023-02-07).